

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS
DE

Febre Intermit-
tente,

Publicè habita in Alma *Lugd. Bat.* Aca-
demiâ pro Gradu Doctoratûs & sum-
mis in Medicina Honoribus & Pri-
vilegiis ritè consequendis.

Maii 19. 1664.

A *K*

FRANCISCO CROSS Anglo-Bri-
tanno, *A. M. Ox.* & Coll. *wadh.* olim Socio.

Cui subiungitur ad novam hanc de *Febribus Hy-*
pothesin ulteriùs illustrandam

DISSERTATIO EPISTOLICA.

In hac autem, quædam nova insuper occurrunt

De Hysterica Passione;

Alia verò obiter dicuntur de *Ovromanteias Im-*
posturâ.

O X O N I Æ,

• Typis *H. Hall,* Impensis *Ric. Davis.* Anno
Domini, 1668.

30

42a

In Clariss. Doctissimumque Virum,
**D. FRANCISCUM
CROSS, A. L. M.**

& Collegii Wadhamensis apud Oxoni-
enses haud ita pridem Socium,

DE

**FEBRIBUS INTERMIT-
TENTIBUS**

Pro Doctoratûs gradu agentem.

EX quo Prometheus aethereâ domo
Subduxit ignem, quo feret acrius
Mortale pectus; quàm flagrârunt
Inde rogi, cineresque nostrûm!
Hinc Febris intus fervet, & asperum
Civile bellum commovet, & furit
Omnes per artus rivulosque
Sanguinis, & populatur igni.
Et, jam cremando mœnia civium,
Exinde latos in Capitolium
Ducit triumphus; jam tropæa
Clara fugam simulando ponit.

A 2

Nam

Nam more Parthi, terga dat insimul
Et lunat arcum, praelia ludere &
Miscere callens, quo caducos
Assiduus agitat periculis.
Novit profundo gurgite mergere,
Mitisque rursus parcere viribus;
Nunc itar ad firmam salutem,
Cras Acheronta perinde tendis:
Nec si videtur praelia mittere,
Mittet, sed artes aggreditur novas:
Se munit, & nobis parare
Insidias satagit tremendas.
Sicut cruenta quadrupedes solent
Impune quando dilaniant oves
Incogitantes; è latebris
Exitii renovant palæstram.
Sic hostis avi febris in hospites
Immanis omnes, perpetuâ vice
Nunc in stativis, nunc lacescit
Perniciem minitans popello.
Quàm Couis olim & turba sequentium
Vellent tuas extinguere flammulas;
Et nosse quâ certâ tenorem
Lege tenes stabilem meandi!
At quo sub antro, aut sanguinis avio,
Æstus levantem frigere languido,
Te jam videbunt; Crossus ecce
Luce nova docuit nepotes.

Et

*Et multiformem lethifera manu
Hydram, Medusâ pestiferam magis
Nobis repressit nunc; & fugavit,
Ac columen posuit salutis.
Hac Arte splende, & mact'e perinde sis,
Ac institutis moribus & bonis
Jam Crosse splendens: non lateret
Te medicas meruisse lauros.*

Benevolentiae & gratulationis ergo
posuit Lug. Bar.

JOS. HILL,

Anglus S.S. Theol. Baccal,

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS
DE

Febre Intermittente.

THESIS I.

NEc familiares magis occurrunt morbi *Febris Intermittentibus*, (utpote in ætatis, sexûs, ordinis cujuscunque populos communiter græssantibus,) nèc qui Medicamentorum Vires faciliùs eludunt. Accidit enim aliquoties, in *Medicorum* magni licèt nominis opprobrium, ut in *Febris Intermittentibus* curandis, ex infimâ sorte *mulierculæ* foeliciores observentur solertissimis ipsis, & in *Arte Medicâ* peritissimis doctissimisque *viris*.

2. Hujus ego solacismi, dum ut
 anxius indagarem causas, ad melio-
 ris notæ Authores me recepissem,
 easque avidius consuluissem; ex e-
 orum mutuis inter se diffidiis (vix
 enim duos è pluribus in eandem
 legimus conspirare opinionem) hoc
 ferè unicum mihi didicisse contigit;
Intermittentium scilicèt naturam,
 & earum circuituum rationem, si
 non planè ignoratam, vixdùm satis
 planè cognitam, in multis saltem
 usque spissis tenebris esse involu-
 tam.

3. *Muliercula* tamen, & his pe-
 jores *Agyrta*, suas quas exhibere
 non verentur receptulas habent,
 quibus quidem *Intermittentes fe-
 bres* cujusunque demùm speciei,
 se nullo cum negotio debellare pos-
 se gloriantur, & dum nihil de quo
 unquam audiverunt, intentatum
 omittunt, fortè fortunâ (si mor-
 bus

bus ipse, materiâ exhaustâ, sponte non exspiret) in aliquod non ineptum impingunt, & cœco quodam casu experti audiunt.

4. *Methodici* etiam, qui perspicaces magis sunt, nec vulgariter instructi, ex indicatis uti credunt verissimis, sua depromunt præscripta; Quod utinam reverà fecissent! At sibi quique fingunt *Intermittentium* fomitem causamque; & ex suppositis pro arbitrio jactis, suam erigunt medendi methodum, Quam secuti, irritò licet cum successu, se omnia ritè peregisse sibi persuadent, nec habent quod ampliùs agant. Et sic invictâ sæpiùs febre, & ægrorum interim labefactatis viribus, seiplos sistunt deridendos.

5. Non absimiles legimus haud ità pridem editas querelas à *Fernelio*, celeberrimo viro, medicoq., si quis alius, *solidioris acuminis*; qui

De Febre Intermittente.

veterum dum refellit opinionem, de harum febrium materiâ in venis majoribus collectâ, sanguinique permistâ, in minores, & ex his in habitum corporis propulsâ, argumentis non invalidis; quia scilicet bilis *tertianarum* materia, in corporis habitu ardorem, rigorem nunquam crearet; & quia ejusdem portio in continuis frequenter effusa est in corporis molem, rigorem tamen non parit; aliisque, quæ recensendo nimius essem; (quibus insuper addere possumus, quòd *circulatio sanguinis* progressum illum à majoribus in minores venas, indèque in habitum, figmentum fore evincit) sic interim graviter pronunciavit: *Ea quidem cause ignoratio ita veritatem quasi tenebris offudit, ut nondum sit ullius intermittens febris vera curatio percepta; solutioque, sponte sæpius quàm arte succedat.*

6. Huic tandem ut obviam iretur ignominiae, *Fernelius* jam laudatus multa praestitit; plura tamen, *natura sedulus indagator*, & de re *Medicâ optimè meritus*, *Franciscus de la Bœ Sylvius*, *Medicinæ in hac Academia Professor Primarius*; cuius insistendo vestigiis, futurum spero, ut aptius explicentur *Intermittentium natura, fomes, causæ*; Apposita magis eruantur *indicata*, & felicior tandem instituatur *Curatio*.

7. In nominis explicandâ notatione non est ut tempus teramus; sit modo *Febris dicta à februo vel ferveo* (cùm nomina ab imperito vulgo imposita à Doctis sapius retineantur) mihi quidem perinde erit; quod autem *intermittens* dicatur, ubi inter paroxysmos febri-les, ordine tuo recurrentes, intervalla quædam, nunc longiora, nunc breviora, intercedunt; nemini dubium

6 De Febre intermittente?

bium esse potest. Si cui tamen vacet ejusmodi minutias prosequi, nullas ei movebo lites, at mihi interim concedatur venia rem ipsam (in quantum scilicet eam assequi valeam) vel de eâ saltem, quas magis probabiles suspicor notiones, breviter & succinctè exponere.

8. Ut itaque à definitione incipiamus, *Intermittentem febrem* definio *Effervescentiam in Corde, à vaporibus, per intervalla stata, turbatam.* (Et addo ut vaporum horum ortus fomesq; indigentur) *dum pancreatis ductibus lateralibus à pituita obstructis, qui per eos transire debuit stagnando vitiatum succus, vitiosam prius Effervescentiam in intestino tenui excitasset.*

9. Hanc ego elegi definitionem, quia *rationem intermittentium formalem*, mihi saltem, tradere videtur, & quâ febres sunt & quâ inter-

mit-

mittentes; ex additis autem illis postmodum explicandis, quæ ad earum cognitionem pleniorē necessaria sunt, fortassis innotescant omnia.

10. Si *febrem* modò *intermittentem*, obstructionem ductuum pancreatis à pituitâ viscidâ dixissem, inter organicos morbos eam referens, remotiores & antecedentes solummodò ejusdem causas proposuissem; quandoquidem oritur licet inibi obstructio, & stagnet exindè vitieturque *succus pancreaticus*, nondum tamē febris nascitur, ni acrior evadens, penetrat, que demum obstaculis, erumpat, *vitiōsamque creet Effervescentiam*: Et prætereà, cum sublatâ (quoad aliquam saltē ejus partem) obstructione, jam tandē febris incipiat; & cum eadem febris, postquam obstructio in totum ablata

8 De Febre intermittente.

lata sit, aliquamdiù jam (donec scilicet *effervescentia* in corde vitata defuit) necesse habeat ut perseveret; impossibile prorsus videtur ut essentia ejus in obstructione sita sit.

11. Nec suffecisset dixisse vitiatam esse in *Duodeno effervescentiam*, ex concursu ortam succi pancreatici (morâ acrioris facti, & per vices illabentis,) cum sale in bile lixivo, hoc enim modo, propriorem licet *intermittentium* explicassem causam, nec adhuc tamen earum rationem formalem; nec enim vitata illa *Effervescentia*, febris prius nomine insigniri mereatur, quàm elevatis inde vaporibus, & illa insuper altera in *cordis dextro ventriculo*, vitietur, & œconomia naturalis turbetur.

12. Quocirca, nondum me poenitet definitionis meæ superius allatæ,

allatæ; cujus tamen terminos ut exactiùs perpendam, eodem quo occurrunt ordine resumo: pro genere itaque tradidi *Effervescentiam*, eamque dixi *turbatam*; differentiam deinde desumpsi, à loco seu sede *in corde*; à turbationis huius materiali causa, nimirum *vaporibus*, & à modo quo turbatur, *per intervalla stata*: Hæc omnia plenius explicanda restant, eis autem sigillatim expeditis, & obiter etiam salutatis aliis, quæ definitioni annexæ, vaporum, eorumque per circuitus suos redeuntium, causas complectuntur; *Symptomatibus* denique & *prognosticis*, levi manu tractatis, ad *curationem* ritè (ni fallor) instituendam ex prælibatis hisce me componam.

13. *Effervescentiam* itaq; loco *Generis* mihi visum est usurpare; quod si *Sophistis* minùs arrideat, & genus, quod aiunt, *proximum* substitui

stitui mallent, eorum gratiâ *Intermittentes febres* non recusabo definire *febres esse per Circuitus statos recurrentes*: Et jam tandè nihil omninò dixi. Quis enim uspiam mortalium erit, qui earum exindè naturam meliùs intelliget? Satiùs igitur mihi videtur in hujusmodi placita aliquantulum peccare, quàm ut accuratus magis videar rem ipsam intactam præterire.

14. *Effervescentiam* dixi; non autem *calorem* quendam in Corde accensum, & per corpus diffusum, quod plures vellent: Sit enim calor ille (quod ex *Campanella* suo nos docuit *Cl. Lindanus* in omni politioris literaturæ genere imprimis eruditus) naturalis modo calor alienæ expellendæ materiæ causâ ad superiorem gradum evectus; à me enim, qui febrem usquè credidi affectum præter naturam, & morbi nomine

nomine dignissimam, neutiquam
obtinere possem ut in eam irem
opinionem; Imo eadem quæ sub fi-
nem hujus *paragraphi* argumenta
promam, in hanc etiã arietant sen-
tentiam: fateor equidem, quod
splendidè illustratur; & assensum,
quem non cogat, aucupari videtur:
febrem enim non morbum, sed *bel-
lum* contra morbum dicit, in civi-
tatis conservationem utile; *Iracun-
diam* seu *accensionem* Spiritus ad
vindictam; spontaneam extraordina-
riã Spiritus *agitationem inflammationemq;*
ad pugnam contra irritan-
tem morbificam causã &c. Quodq;
pituitosos morbos solvit &c. At ve-
rò *Pompejus* & *Cesar* uterq; & sibi
invicem hostes sunt, & reipublicæ; *I-
racundia*, quã spiritus accenduntur;
passio est exorbitans, morbusque
animi; *agitatio inflammatioque* talis
spirituum quæ *extraordinaria* audit,
dicatur

De Febre intermittente

dicatur etiam *affectus præter naturam*; & pituitosos etsi solvat morbos, indurando tamen materiam, obstructions generat & adauget; inflammationem insuper, quam Campanella ipse statuit partis febrem, ut curatio procedat, arceamus. Sed missis his, prius probari debuit quod Calor sit; deinde verò statuendum cujus sit naturæ & originis: frustra enim quæritur an melius per calorem definitur (*ut Galenus ex Hippocrate*) nativum in igneum conversum? an per calorem (*ut Galenus ipse*) extraneum in corde accensum? an per calorem præter naturam (*ut Avicenna*) è corde in omne corpus effusum? ulterius inde quærendo an ille *præter naturam* à nativo oriatur, an à rei putrescentis calore? cum nondum constat quod per calorem qualemcunque definiri debuit: Sennertus verò,

verò, *Author industrius, & in*
Doctorum monumentis versatissi-
mus, hisce quæ sequuntur verbis
 omnem dubitandi ansam ademisse
 visus est: *Essentia (inquit) febrium*
(ut Galenus habet) non secundum
Hippocratem modo, atque præcla-
rißimos medicos, sed etiam secundum
communem omnium hominum con-
sensum est præter naturam Calidi-
tas: hæc ille; qui caliditatem illam
 per *intemperiem calidam* postmo-
 dum explicat: At verò, perfrictæ
 r.è habeamur frontis, si à communi
 quem vociferatur consensu, palàm
 dissentire non erubescamus; Res
 enim nulla (ni idem simul sit &
 non sit) sine essentiâ suâ existere
 vel per momentum potest; oc-
 currere autem febres quas vocant
 algidas, & caloris expertes, non
 modo, pro sagacitate illâ quâ pol-
 let maximâ, *Clarissimus* observavit
 Sylvius

14 De Febre intermittente.

Sylvius, sed & *Avicenna* olim (ut ex *Frambesario* didici) posteritati tradidit. Quin & in *Epialâ*, quòd quævis pars corporis *calorem* simul & *rigorem* sentiat, neminem novi qui negat; & unde illa febris per *calorem* potiùs quàm per *frigus* definiatur, mihi condonetur si ignorem; præsertim cum *Calor mitior*, *Algor* verò deprehendatur *vehemens*. Prætereà verò quòd, per maximum quo conflictatur æger spatium, iisque gravissimis symptomatibus, quis cogitare potest, cui sanum sinciput, quod non ægrotat; sub initium itaque paroxysmorum oboritur febris, nondùm tamèn *calor*, imò *frigus* molestum sentitur, febrisque proindè existit necdùm ejus natâ essentiâ, idemque homo & simul febricitat & non febricitat, quod impossibile.

15. *Calorem* itaque non dixi,

at

at *Effervescentiam* ; sicque sub genere illo, febrium omnes *species*, earumque omnia *tempora*, *initium*, *augmentum*, *statum*, & *declinationem* comprehendimus ; sit corpus modò vel calidum vel frigidum ; nam utriusque generis symptomata ab effervescentiâ , pro humoris dominio, obtineri possunt ; *spiritus* enim *acidus*, quantum in se est, frigus producit , & in confluxu cum *sale volatili non oleoso* propriam ex-erit operationem : At verò ubi con-greditur cum *sale oleoso* , à partibus igneis in oleo superatur, (uti etiam, ubi cum *sale fixo*, qui partes paritèr igneas inter parandum acquisivit) & frigoris loco, calor, isque intensus accenditur. Si quis autem hujus rei specimen exspectet, affundat idem, ad *spiritum Urinae*, *spiritum acidum*, & frigus experietur intensum ; ex ejusdem autem *spiritus acidi* ad *spi-ritum*

16 De Febre intermittente:

ritum Terebinthinae, vel oleum tartari affusione, ingens excitatur æstus.

16. Sit igitur *genus effervescentia*, at *turbata*; quamdiù eum amicè & placidè procedit, tantum abest ne functiones lædat, ut ad eas rite obeundas sit imprimis necessaria: *turbatam* tamen solum vellem, neutiquam penitus *depressam*; *depressa* enim, saltem perseverans, (quod in *syncopis* gratiam quæ mortis umbra habeatur) non tam *morbis* erit, quam ipsa *mors*: nec eam dicere placuit *præternaturalem*, cum *effervescentia* ex se & suâ naturâ sit maximè *naturalis*; quæ etiam in *duodeno* fit, ad chyli à fæcibus alvinis separationem, ejusq; in vasa lactea transcolationem, quæ etiam in *corde* ad sanguinis rarefactionem, ejusque circulationem, & ad ignis vitalis sustentationem promovendam conducit; si cui tamen
termi-

terminus ille, utpote inter *Medicos* frequentior magis arrideat, dicat potius *praternaturali modo* se habentem, nec mihi quidē displicebit.

17. *Turbata* huius *efferv. scientia* locum, ut ab aliâ illâ quæ in duodeno fit distinguatur, in Corde posui, qui si specialius assignandus, eum dicerem esse cordis ventriculum dextrum; ibi enim concurrit materia ad effervesendum apta; sanguis scilicet ascendens ab hepate, bile (ut veller *Dr Sylvius*) imprægnatus; & descendens à venâ axillari, lymphâ chylôque scatens; uti ab oculatissimo *Anatomico, Domino Doctore van Horne*, singularis erga exteros benevolentia viro, mihiq; colendissimo, plurimis iisque luculentissimis experimentis demonstratum vidi: quòd verò, ibi demum vitietur effervescentia, ubi naturaliter fit; neminem ut opinor latere

18 *De Febre intermittente.*

latere potest; nec tamen in intestinali, collocandam fore rationem intermittentium formalem, sed in hac alterâ superiùs probavi; nondum enim febris dici debet, sed ad febrem solùm dispositio, priusquam vapor cor feriat, & opus ejus interturbet. In statuendo igitur febrium sedem, à vulgari sententiâ non aberro, utpotè & rationi & experientiae consentaneâ; quisque enim, ingruente paroxysmo, gravitatem sentit in Thoracis Regione, anhelat & difficulter spirat; vel, ut Fernellii utar verbis; *tum temporis molesta etiàm est suffocatio, tussis plerumque sicca, oscitatio, anxietas*; ex iisdem enim quibus vir ille doctus proximam continentem intermittentium causam, non esse in habitu corporis, liceat nobis probare, ubi morbus ipse positivè subjeçtetur; Quin & pulsus præternaturalitèr frequentior

frequentior, qui, si quis alius, unicus & individuus febrium omnium comes est, fuligines arguit copiosiores, & aliquantùm quàm par est acriores, à turbatà in Corde Effervescentiâ in arterias propulsas, vel sanguinem saltèm, in ventriculis ejus æstuantem, magisque quàm decuit rarefactum.

18. *Causam* turbatæ in Corde Effervescentiæ, *vapores*, vel *halitus* quosdam exinde credidi; quia tales, ex effervescentiis, quæ extra corpus à Chymicis fiunt, nobis noxios, nec multum dissimilem illi, quam sub initiis febrium experimur oppressi-
onem parientes, excitari notum est; nec aliud suadere videtur, quòd tam brevitempore inter horarum aliquot spatiolum in *Apyrexiâ* dissipentur: Si quis tamen *humores* vocare mallet, tenuem dicat ille *balituosum vaporosum humorem* (qualis,

si *vaporum* naturam non induat, ad eos tamen quàm proximè accedit) nec à me dissentiet.

19. Ex *Modo* quo effervescentia illa turbatur, per *intervalla* scilicèt *stata*, manifestè distingui mus *intermittentem* febrem à *Continuâ*: In utrâque enim agitatio plusquàm naturalis in Corde excitatur: in illâ autèm febrilis licèt exacerbatio aliquantulùm remittat (ut de quartanis, tertianis, quotidianis continuis observatur) nèc tamèn penitùs interrumpitur, & lucida licèt quædam admittat intervalla, in totum tamen nequaquàm desinit. At *intermittens* è contrà, interpolatis accedit receditque vicibus, ut februm plurium sibi mutuò succedentium acervus potiùs esse videatur, quàm una febris solitaria. Vel ut *Regii* verbis utar (*Philosophi Medicique perquam acuti*) parùm tamèn

mèn immutatis; *Intermittentes*, dissipato humore malè effervescente ad plenam defervescentiam veniunt, sed postea de novo rursus effervescunt: plenius autem, & cautiùs Notharum gratiâ *Mercurialis*; intra spatium viginti quatuor horarum vel manifestè declinant, vel si non manifestè declinant saltèm proximè accedunt ad declinationem.

20. Intervalla autèm illa, quibus elapsis, redintegratur paroxysmus, quodammodo *stata* dicantur; si quæ enim observetur, inter diversos paroxysmos distantia diversitas; penitiùs tamèn inspicienti *harmonia* quædam in *discrepantiâ* illâ apparebit; si anticipet enim, vel tardiùs veniat qui sequitur paroxysmus, regularitèr tamèn id agit, & *uniformiter difformitèr*, (si ità loqui liceat) circuitus suos absolvit. In compositis etiam febribus etsi accessio

Secunda non respondeat primæ, & sic deinceps: tertia tamen primæ, & secundæ quarta exactè quadrat, & sic alterna intervalla iisdem horis obveniunt: imo verò (ut ingeniosum illud excogitatum à *conteraneo meo Doctore Willis* hic non fileam, ut potè in hisce etiam Academiis celeberrimo) si non *diebus*, sed *horis* interstitia periodorum computentur, in aliquibus casibus, & in iis saltèm febribus quæ *triplici typo* obveniunt, eadem omninò distantia inter omnes paroxysmos occurret.

Horæ inter initia paroxysmorū sint.
Initia paroxysmorum horis accident

16.

30.

12. Lunæ diei	6. Lunæ mane.
4. Martis mane	12. Martis diei.
8. Martis vesperi	6. Mercurii vesperi
12. Mercurii	12. Jovis nocte.
4. Jovis mane	6. Saturni mane.
	8. Jovis

8. Jovis vesperi 12. Solis diei.
6. Lunæ vesperi.
12. Martis nocte.

Initia paroxysmorum horis accident

40.

56.

8. Lunæ Vesperi 6. Lunæ mane
12. Mercurii diei 2. Merc. pomerid.
4. Veneris mane 10. Veneris nocte.
8. Saturni vesperi 6. Lunæ mane,
12. Lunæ diei 2. Merc. pomerid.
4. Mercurii mane 10. Veneris nocte.
8. Jovis vesperi 8. Lunæ mane.

21. Hucusque *definitionem* ipsam explicatam dedi; *Appendices* verò, quas sub calcem addidi, ut intermittentium *natura*, & *origo* plenius patefiant, explicandæ restant.

22. Vapores itaque illos, à quibus in *Corde* turbatur Effervescencia, ortum suum debere arbitratus sum, vitiatæ prius in *intestino* tenui effervescentiæ; illa enim, ut secretio

24 *De Febre intermittente.*

assumptorum partium nutritioni
 dicatorum, ab inutilibus fæcibus
 per alvum dejectendis, & in venas
 lacteas transcolatio rectè procedat;
 blandè & placidè se habere debet.
 Quod si autèm vel *bilis* (*qua constat*
ex multo sale lixivo aquâ paucâ di-
luto cum parùm olei & spiritus vo-
latilis) vel *succus ex pancreate* (*qui*
acido saltèm spiritu impragnatur)
 in suis peccent qualitatibus, agita-
 tio illa perperam se habet, & varia
 indè eademque graviora symptoma-
 ta in corpore nostro produciuntur:
 Quòd autèm *vapores*, intermitten-
 tium *causa continens*, aliundè suam
 non ducunt originem, abundè, ni
 fallor, evidens sit, ex *tensione illâ*
 & *turbis*, quas sub paroxysmorum
 initium in ventris infimi superiori
 regione, ægroti ut plurimùm expe-
 riuntur; quin & *acidi ructus* assur-
 gunt, *vomitique* sæpissimè abori-
 untur,

cur, materiâque illâ quæ vitiosè effervescit ejectâ, vel paroxysmus (si non febris ipsa) in totum subigitur, vel ad minimum valdè infrigitur: Imò (quod observavit Clarissimus Willis) in ventriculo non latuit materia illa quæ immanes adeo concitavit vomitus exinde constat, quòd si vomitorium medio inter duos, paroxysmos intervallo exhibetur, parùm aut nihil ejusmodi materiæ eliciet, imò humor ille amaricans istius ferociæ est ut diu in ventriculo contineri nequeat quin statim Cardialgiam & vomitionem procurabit; unde ego infero, quod miscela illa molesta (non excluditur per convulsionem nescio qualem è bilis folliculo, sed) in duodeno ex effervescentiâ vitiatâ, nata regurgitat; ex eventu enim, quia scilicèt eâ exclusâ, paroxysmus vel tollitur vel mitescit, verisimile videtur, quod

26 *De Febre intermittente.*

quod minera morbi in eâdem lateat ; nec vero sententiæ solùm Authoris hujus repugnat quòd minera ullibi colligatur ; sed, quod in *folliculo fellis* , experientiæ ; ejusmodi enim in eo nunquàm deprehenditur. Hic insupèr considerari possunt, *oscitationes, pandiculationesque*, intermittentium prodromi, quæ & halitus copiosos loquuntur, & eos pr oculdubio inibi natos ubi *agitatio* in corpore molesta se priùs manifestat, & ubi ad eam agitationem *liquores* non inepti concurrunt.

23. *Bilem* utcunque simul peccare posse, non ausus sum inficis ire, & non leve forsan ejus rei indicium habeatur *calor*, qui succedit molestus , & circà paroxysmorum vigorem ingravescit : Illum tamen *calorem* à viciatâ oriri posse effervescentiâ , bilis postquàm dominium

minium obtinuit, à *succo* licèt solùm *pancreatico* vitietur, usque arbitratus sum: An vero intermittentium periodi commodè deduci possunt à vitiatâ bile, videant illi quibus talis opinio arrideat. Quòd autèm pancreaticus succus potiùs peccet, *frigus, horror, rigor* & ejusmodi Symptomata testantur: testatur insupèr, quòd Medicamentis, *sale volatili* abundantibus corriguntur, quæ etiam spiritum acidum temperatiorem reddunt; quòdque ex assumptis acidis, dicta symptomata magis urgeant: imo vero quod ex aceto degustato, *horror* non levis etiam in benè *valentibus* nascatur.

24. Succus autem ille, unde acrimoniâ nimîâ turgescat ampliùs quærendum; missis igitur *sex rebus non naturalibus* (ex errore utcumque in earum quâlibet cumulari

28 *De Febre intermittente.*

acidum, & intendi nullus dubitat) nè Thesis hæc in nimiam molem excrescat: de *interiori* solùm ejus rei causâ verba faciam: eam autem in definitione à nimiâ hujus succi *morâ* deduxi (Liquores interim *morâ* suâ acescere novum non est, nec inauditum;) ductibus scilicet pancreatis lateralibus, vel eorum aliquibus à pituitâ viscidâ obstructis, liquor hicce non solùm majori *copiâ* cumulatus, sed & *viribus* auctus, ut ruptis demum repagulis tumultuosius in intestina effundatur & vitiosam creet effervescentiam necesse videatur.

25. Nec tamen fictam esse in præjudicii alicujus firmamentum illam quam dixi obstructionem, exinde patere posse arbitror, quod deobstruentia in hisce febribus ut plurimum egregiè conducunt: quòdque, *extrinsecus* etiam applicatis
ad

ad pancreatis situm attenuantibus
& resolventibus, vel fortis, linimen-
ti, cataplasmaticis, vel emplastri for-
mâ, inveteratas derepente curatas
fuisse intermittentes aliquoties ob-
servavi: sic *Forestus* etiâ tradi-
dit, quod cum *mulier* *Epialâ* labo-
rans dolore correpta fuit intensissimo
qui sub umbilico hærebat, clystere &
Cataplasmate ventri imposito ex
emollientibus, non solum dolor cessa-
vit sed præter mentem à febre quo-
que liberata est. Eandem autem ob-
structionem, à pituitâ natam, ex
eventu etiam fortassis discamus:
(miss) enim, quod unica illa videtur
esse materia tenax, & hærens, & ei
rei idonea:) ab intermittente qui
curantur, tertiana licet sit legi-
tima, quæ à bile & que sincerâ fieri
vulgò creditur, *hebetiores* licet an-
teâ fuere, *acuti agilesque* vadunt,
& ad corporis animique obeun-
da

30   *De Febre intermittente.*

da munia multum *hilariores*; devictâ scilicet, quæ animales spiritus tardabat torpioresque dabat, pituitâ crassâ.

26. Humorem igitur intermittentium causam, excrementitium esse non dicerem, utpote alitioni à naturâ dicatum, quique non extrâ sed intrâ corpus deponitur; nec è contra tamen plane *nutritium*, ex esculentorum materiâ suppeditatum: sæpiùs enim accidit ut diversi ægri, contrariâ licèt gaudeant diætâ, eadem intermittente laborent: imo & idem licèt æger, contrariæ prorsus naturæ alimenta sumat, circuitus tamen ut plurimum iisdem usque vicibus recurrunt: Supervacaneum tamen esse, & in primâ regione cumulari, cum *Fernelio* sentimus: & particularem insuper locum, seu vasa illa in quibus cumulatur (quod

(quod *Philosophum* illum utcumq;
valdè oculatum omnino latuit) di-
stinctiùs assignamus.

27. Circum præcordia, *vir ille magnus* (cui nec ductus pancreatici, nec eorum succus innotuerunt) materiam illam confluere, ibidém-que adhærere, pro judicio quo pollebat summo, rotundè asseruit: liceat tamen nobis, qui inventis jam fruimur fælicioribus, (illud quod *Solertissimus* desideravit *D. Willis*, et eo nomine celebrandus, quia an- sam dedisse videatur investigandi specialiore locum) *cavitatem seu specum* pro ejus congestione ostendere: Imò verò et explicaturos nos non diffidimus, quomodo *sine instinctu aliquo humor ille in foco conclusus*, ad exactis temporum intervallis accrescat, absumatur, & denuò repulsiulet.

28. Pituita enim crassa & visci-
da

32 *De Febre intermittente.*

da, ductus obstruit pancreaticos, & inde ille liquor, qui confestim illac permeare solet, in motu suo impeditur, sicque *accrescit*: Illius autem accreti dum morâ nimîâ augetur simul quantitas, & intenditur qualitas, pituitam attenuando & incidendo sibi parat exitum, & *absumitur*: absumpto autem acriori, qui jam mitior affluit succus, occasionem præbet pituitæ nuper dissipatæ redintegrandi vires, & canales dictos de novo obstruendi; & sic liquor vitiatas *denuo repullulat*: Cùm autem æquale ferè requiratur spatium, quo in eam copiam colligatur, & ad eam acrimoniam evehatur, ut pituitam obstruentem dissipare valeat; hinc fit ut accrescat, & absumatur, & repullulet (idque sine *abscessus* metu quia in Cavitate, nec ignoratâ sanguinis circulatione, quia non in vasis ei
inser-

inservientibus) adeò exactis temporum intervallis. Et hoc toties repetitur, donec pituita illa, vias obstruens plenius dissipetur, & massâ sanguineâ correctâ, ulterior ejus impediatur proventus.

29. *Authores* verò etiam si doctos, qui vel è tenuitate, paucitate, vel distantia humoris cujusvis corrupti, intermittentium reddere rationem, magno cum molimine aggressi sunt, cum paucissimus licet fit, & tenuissimus, & longissimè distans; unde tamen, eodem modo se semper habens, fuligines suas continuò ad Cor non mittat, & unde intervallis suis certis aliæ de novo eleventur, cum explicare ipsi non nòrunt, silentio eos omnes prætereundos duxi.

30. *Ad Symptomata* harum febrium quod attinet, in eis ego enumerandis multus uon ero; circuitibus

34   *De Febre intermittente:*

cuitibus enim, quos absolvunt, & ipsæ dignoscuntur, & earum species; definitio ipsa, distinctionem sup-
peditat inter has et alias quascunq;
febres; nullæ enim aliæ observan-
tur quæ in apyrexiam perfectam
definunt, et statis deinde periodis
ingravescent: et in illâ explicandâ
plurima tradidi, ut hypochondrio-
rum *tensiones, vomitus, anxietates,*
molestam suffocationem, pandicula-
tiones, oscitationes, quæ hic demùm
repetere, cùm ex superiùs dictis,
quid de iis sentiam, et eorum causis
facilè pateat, non erit operæ pretiũ.

31. *Calor* insuper in hisce feбри-
bus observatur ut plurimùm *acer;*
in corporibus enim *Cacochymis*
(uti loqui solent) nunquam autem
à causâ *precatarcticâ*, solitariâ sal-
tem, eveniunt: vel forsàn inde talis
sentitur, quia *halitus* à vitiatâ Ef-
fervescentiâ elati, in qua *acrior li-*
quor

quor abundabat, à bile etfi quodammodò superentur, *acredinem* tamen aliqualem usquè spirant.

32. A *Frigore* verò, *horrore*, vel *rigore* ut plurimum incipiunt: quòd, ut ait *Heurnius*, *continuis*, ni summa in corpore *cacochymia* fit, vel partis cujusdam *inflammatio*, non contingit: vel, ut *Mercurialis*; tamen sciendum quandòq; contingere, ut etiam febres, quæ continuantur, initium sumant à frigore, sed quando inchoant cum frigore, non ut continuæ inchoant, sed ut interpolatæ, quæ quia statim in continuas convertuntur hinc fit ut medici interdum falluntur, putantq; continuas posse incipere cum rigore aut horrore. Hæc autem symptomata (quæ gradu solum differre volunt Medici) oriri arbitror, non quod præ vehementiori cordis calore *cucurbitula* ad instar sanguis et spiritus à partibus

36 De Febre intermittente

bus exterioribus trahatur, nec quòd *calidum influens* colligitur circa *focum*, vel retinetur in *Corde* à nescio quâ ejus providentiâ, prospicientis sibi, ob molestum quod in corpore intelligit; sed ex *aciditate* succi pancreatici, et consimilis naturæ vaporum: nullibi enim sentitur tunc temporis, imaginarius ille calor; quin et *aromatica*, etiam internè exhibita, (quæ si tantus intùs lateret calor, eum magis intenderent) sub initium paroxysmorum, uti constat experientiâ, maximè conducunt.

33. *Prognosis* autem, (cùm febres hæ ut plurimum salutare sunt,) paucis absolvetur: quod periculo vacant ex *Hippocrate Medicorum principe* observatum legimus, ad finem Aph 43. l. 4. ubi de febribus asserit: ὁ πυρὶς ὡς πυρὶς διαλείπτει, τὸ αἷμα δὲ οὐ μεταβάλλει: *abest metastasis, nec phlegmone*

*p*hlegmone vexat partem nobilem,
nec venenosa vis obsidet principem
&c. ut rationem huius rei reddit
doctissimus Heurnius: Mercurialis
autem intelligit Aphorismum non
de fucatâ et obscurâ sed de manife-
stâ et verâ intermissione. Liceat
verò mihi de hac re quid sentiam
breviter proponere. Natura in in-
terstitiis illis, quæ inter paroxys-
mos occurrunt, vires resumit, seip-
sâmque ex eis quibus fruitur indu-
ciis ad congressum animat secutu-
rum; materiæ etiam quæ toties dis-
sipatur pars aliqua usquè diffluit,
donec tota tandem absumitur, vel
quæ reliqua est, ex frequentiori
luctâ ita infringitur, ut ad meliorem
temperaturam quàm facillimè re-
digatur.

34. Quòd si verò concederetur,
de particularibus intermittentium
Speciebus, quædam, nec fortassis
multum

38 *De Febre intermittente.*

multum ab instituto meo aliena, hic subungere: observatu dignum judicarem, quod *Quartana*, quæ duobus elapsis intermissionis diebus tertio demum recurrit; et *Quotidiana*, quæ singulis diebus exacerbatur, utrimque difficilius curantur: at verò quæ inter eas media est, *Tertiana*, alternis diebus magis sæviens, facilius superatur, cujus rei rationem, vel meam saltem, de ea conjecturâ, paucis exponam. In *Quartana* igitur, suspicor, quod vel *crassior* et *viscidior* sit *pituita*, vel *majori copiâ* cumulata, et proinde, uti diutius retardat succum pancreaticum in ductibus stagnantem ne exeat, paroxysmisque singulis sit remora, nè citius repetantur: ita etiam difficilius ab adhibitis medicamentis attenuatur, inciditur, et de corpore deturbatur, totusque dehinc morbi decursus in multos menses,

menses, imò aliquando in annos, elongatur. In *Quotidiana* autem, *succus pancreaticus* vel *quantitate* suâ, vel *qualitate*, majorem in modum peccat, et inde citò pituitam penetrans, priùs erumpit quàm illa copiâ accrescens laterales ductus firmiùs obstruit; ipse tamen succus quod à naturali statu plurimùm recedit, non ita facilè corrigitur, sicq; hæc etiam diutiùs perseverat. In *Tertianâ* autem, medio modo se omnia habent, nec *succus pancreaticus*, nec *pituita*, à mediocritate suâ multùm deflectit, nec ille itaq; tam promptè exilit ut in *quotidianâ*, nec hæc tam firmiter obstruit ut in *quartanâ*; sicque alternis diebus paroxysmi recurrunt; utraque autem faciliùs corrigitur, morbusque brevi solvitur: Quin et forsan, plus *bilis* in Corpore lateat, quæ pituitam promptè attenuet, et succi

40 De Febrè intermittente:

ci pancreatici aciditatem facilè infringat.

35. Intermittentes, in quibus duplex observatur typus, ut verbi gratiâ, si accessio *tertia* respondeat *prima*, *quarta secunda*, curatu ut plurimùm difficiliiores: In ejusmodi enim, plures pancreatis ductus laterales obstruuntur, iique forsan diversimodè; et sic succus pancreaticus in alio magis, in alio forsan minùs acescit; in hoc etiam ductu, pituita forsan hæreat viscidior, et tenacior quàm in altero, nec eâdem operâ amovenda. Ingeniosum priùs cogitatum ob oculos posui eruditi viri, qui compositas febres, quarum rationem reddere omnino sit impossibile ni duplex statuatur focus, è natura rerum eliminat; quisquis autem computationem, quam subjeci, inspiciat, idem observabit, quod etsi *horis*, eisque *datis*, nec *diebus*

ibus intervalla computentur, ea tamen *in duplicis typi febres* nequaquam accommodari possunt.

36. Ad Curationem tandem devenimus, quæ varia instituat, pro visciditate pituitæ, et succi pancreatici *acrimoniâ*; ut etiam vitiosa in duodeno effervescentia præveniat, materia inibi jam malè effervescens dematur, vapor jam affurgens acidus corrigatur, accensus per sudores eliciatur: sunt itaque plurimæ hinc indicationes, quædam sumuntur à morbo, aliæ verò à morbi causâ.

37. A morbo autem sumuntur sub triplici statu; et sic sub initium paroxysmi ubi vapores acidi dominum obtinuerunt, adhibenda ea sunt quæ aciditatem temperant, qualia sunt *sale volatili copioso prædita*, ac cautè, ob metum insequentis ardoris:
ubi

42 De Febre intermittente.

ubi verò æstus ingravescit, quæ bilis vires obtundunt, at cautè etiam ne halituum exitus obsepiatur: ubi demum roridus quidam vapor ad poros protruditur, eliciatur ille, sudorificis nec tamen nimis calicis.

38. A causâ etiam morbi, indicationes variæ sumuntur; ne enim *stagnet* succus pancreaticus ductibus à pituitâ obstructis, sedulò prospiciendum est; vel *quæ* jam *stagnat*, ne exiliendo vitiosam creet effervescentiam, si fieri potest cavendum est: vel ut *materia* tandem *vitiosè effervesces*, ne malum ulterius repar, è corpore eradicetur, moliendum est. De singulis hisce pauca, at ordine inverso.

39 *Materia malè effervesces* per superiora sæpiùs ejicitur, uti in *tertianis* notum est. Hinc fit ut *Empyrici*, à Vomitoriis per horas aliquot ante paroxysmorum accessionem

sionem adhibitis, et sibi et ægrotis suadent, se mira præstituros: At verò, si vomitoria à prudenti medico præscribantur, non solum quæ ex *Asaro* fiunt, (quod volunt aliqui) sed et *Antimonialia* plurimum conducunt. Sic enim haud rarò accidit, ut non solum *miscela* malè effervescent, sed et *pituita*, à ductibus quos obsidere nata est allecta, utraque unà foràs ejiciatur.

40. Nè, qui stagnat succus inter exiliendum *vitiôsè effervescat*, quod antenùs caveamus; aciditatem ejus, si quà fieri potest, *temperando*, (quem obtundunt pingua, diluunt aquea, corrigunt sale abundantia, *Corallia*, *margarita*, *oculi cancrorum* etc.) vel eum, purgante blando, die intermissionis, *elicendo*, priusquam ad talem evectus sit aciditatem, qualis ad paroxys-

C . . . mum

44 *De Febre Intermittente.*

munum excitandum necessarius est; vel *sal* saltem lixivum ab intestinis diluendo, ut adveniat licet succus depravatus, depravata tamen effervescentia, ex alterius principii defectu, minuatur.

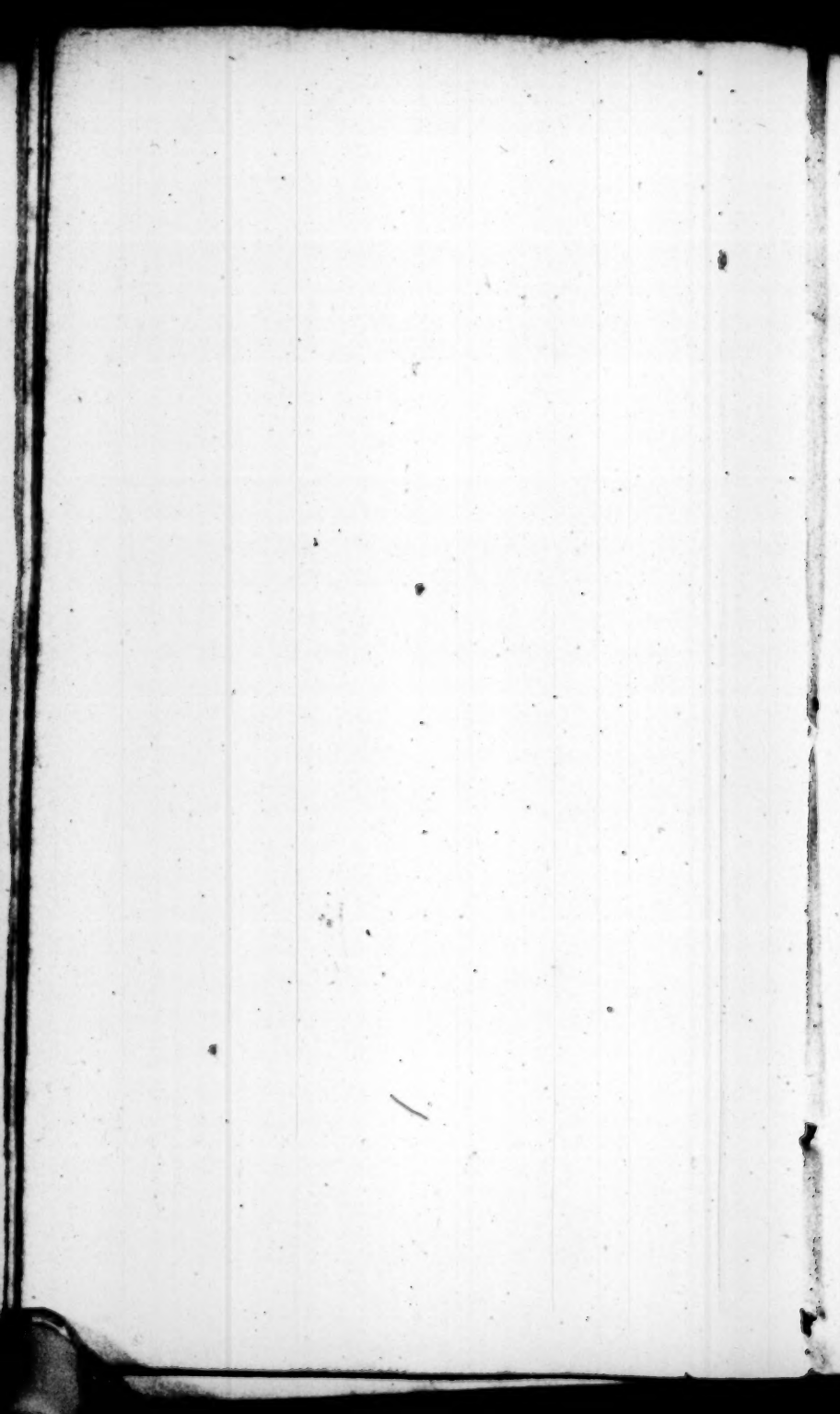
41 *Ne verò de novo accumuletur*, magnopere studendum est: in quem finem utilia sunt, quæ deobstruentia dici possunt, attenuantia et incidentia; quæ *Apozematum* formâ libentius propinarem, hæc enim, et vias simul lubricas reddant, acidum diluant, ejusque vires infringant, simulque pituitam (qui principalis scopus est) attenuent, ejusque intarctionem impediant.

42 Quibus tamē *pilula* magis arri-
dent, et à potionibus abhorrent; iis
consultius videretur pilulas præ-
scribere è *gummatibus*, quæ blandi-
us quos attenuant humores simul
educunt.

Inutilia

Inutilia hîc non essent *extrin-*
secus usurpata, quæ vel humorem
stagnantem corrigant, vel eundem
accumulantem dissipent; ex eis enim
pancreatis regioni applicatis, post-
quam *interna* omnia frustra fuere,
inveteratas curari posse intermit-
tentes, multiplici edoctus sum ex-
perientiâ.

DISSERTATIO EPISTOLICA.

 cecundissimum Ingenii So-
bole, quo vivimus, Secu-
lum, varias, uti nôsti, Vir
Ingeniosissime , produxit opinio-
nes; quæ, pertinacibus licèt erro-
rum Vetustatem gloriantium pro-
pugnatoribus, monstrosæ videan-
tur; Cordatis tamen viris, tuique
similibus, qui veritatem colitis, &
à quocunque demùm oblatam, æ-
quo uti par est animo recipitis, non
tam monstrosæ, imò nec mirandæ
habentur: miranda est stupenda po-
tiùs eorum Credulitas, qui, pro suo
quisque Ingenio, Authori, quem
primò legerunt, mordicùs adhæ-
rent, quique rixis & altercationi-
bus penè infinitis, quodcunque ab

eo, vel obiter dictum, & ulterioris
forſan diſquiſitionis gratiâ, tueri
non erubescunt.

Hinc fit, ut res ipſæ (dum diſtin-
ctiunculis & ejuſmodi nugis tem-
pus teritur) ſpretæ neglectæque
jaceant; Audaces interim petulan-
tèſque audiunt, quotquot Verboſis
hiſce plus ſapere ſtudent; & natu-
ram ipſam contemplando, id quod
verum eſt, ac Humano uſui accom-
modatum, è profundo, quo im-
mergi dicitur puteo exantlare ſata-
gunt. Probè noſti, mi Doctiſſi-
me, (ut de aliis nihil dicam,) quali
cùm Veſania, in *Williſium*, *Gliffoni-
um*, & *Harvaum* ipſum, hujus ge-
neris Medicæſti debacchati ſunt,
quâ tamen, celebriores eos uſque
reddiderunt; dum, eâ occaſione
datâ, eorum libri plurium verſan-
tûr manibus, veritâſque invento-
rum, non ſolùm nativâ evidentiâ,

at

at insuper, ex umbrâ ab antithesi aliorum natâ, indies magis magisque elucescit.

Unicum tandem habent dicaces illi, de quibus locutus sum, quod, cum innumeri eorum errores, & in Anatomia, & in Morborum causis reddendis, deteguntur, se velare utcunque sperant; quodque pomposè (uti solent omnia) obijciunt: Aiunt enim; quorsum hæc? num Morbi, à curiosis illis Scrutatoribus, quàm à Nobis, tutius, citius, gratius curantur? quid tandem Commodi è novis ejusmodi speculationibus in Medicinâ faciendâ emergit? Multùm quidem; majori enim cum fiducia & certitudine, quum partes, earumque functiones penitus introspiciuntur, morborum sedes causæque (non ex humoribus fictitiis, at veris in corpore liquoribus) describuntur, vel

Medicamenta etiam Veterum exhiberi possunt: & quis quæso adeò oculis captus est, ut non videat, quòd, si illi, qui ex Hypothesi eà de Hepatis sanguificatione, eàque de Lienis per vas breve liquoris cujusdam acidi in Ventriculum eruptione, & hujus generis aliis, (quæ manifestæ falsitatis arguuntur,) de aliquali successu intumescant; fæliciores tamen reverà futuros eos, qui futilia hæc rejicientes, notiones veras, eàsque experiencià multiplici comprobatas, è rebus ipsis eruentes, easdem in praxi sequuntur. Audivisti sæpiùs, quo fastu Methodici hi, tales quales sunt, in Empiricos assurgunt, utque de iis coram plebeculâ triumphos agunt. At quid rogo discriminis? si curandi nullam rationem reddant, sicut Empirici; vel, quod ipsi, falsissimam? et quì demùm, vel ingeniosi magis, vel

vel meliùs curaturi? Quisquis autem attentius leget *Willisium*, *Glissonium* aliòsque, hujus & Seculi, & Nationis, clarissimos viros; Quisquis *Walai* Praxin, (quâ dum vixit nec fœlicior ullus,) Circulationi sanguinis *Harveiana* innixam; * vel *Sylvii* tandem vidit in Nosocomio *Leydensi* fœlicissimam, ex inventione tamen nuperrimâ, ductûs succique pancreatici ortam, quam Lectionibus etiam publicis, & privatis Collegiis, indefessâ sedulitate inculcat; Medicinam jam tandem aliquid emolumenti ex Anatomia hausisse, & opiniones novas, non minùs utiles fore quàm veras, coactus confitebitur.

At verò, quoniam *Sylvii* mentionem feci, & ductûs, succiq. pan-

---

* Hujus nondum Typis datae copiam videndi habui è MSS Viri amicissimi D. Van Horn.

creatici; hîc loci, quod alio feci instituto, res altiùs repetenda est: Legisti Tu, bene scio, ut qui Libros evolvis omnes, de ductu, à *Virsungo*, (dum *Patavii*, uti solent Juniores, in *Veslingii* Lectiones Anatomicas corpora præparârit,) qui per *Paucreatem* distributus in *Intestinum* hiat *Duodenum*, ibidem demonstrato. * Hujus dum usum, Homines ubique sagaces anxius indagârunt, *Sylvius* jam laudatus non solùm succum ex eo effluere credit, (quod nec *Veslingio* ignotum, qui eum dixit acrem, *Bili* non dissimilem, intra ductum allici, in *Intestinum* expurgari, & ab eo obstructo gravia damna oriri;) sed e-

---

* Sunt tamen, qui eundem ab *Hofstmanno* quodam (*Sueco*, uti memini, & *Stock'holmii* professore) qui jam tum in *Academia Patavinâ* jedulam diffecando navavit operam, in gallo Indico priùs inventum, & *Virsungo* communicatum, mihi illic agenti, asseruerunt: at hæc obiter.

undem etiam succum verisimiliter
statuit esse acidum; & in ejus cum
Bile concursu, dum in Duodenum
unà exeunt, Effervescentiam &
naturalem et præternaturalem ex-
citari, prout *Succum* hunc *Bilem* ve
vel naturaliter, vel prænaturaliter,
se habere contingat: à *Naturali*
autem, sæcum à chylo præcipitati-
onem quandam, (*uti si solutio Vi-*
trioli in Aquâ facta, oleo Tartari per
deliquium, affundatur,) saltem sepa-
rationem (nam fermentatione om-
nia confundi videntur, ut è Cælia-
ca discamus passione,) & Chyli co-
lorem albidum; quem, quòd in
Ventriculo non adeptus sit, disse-
cando novimus, (*sic Sulphuris so-*
lutio rubens lixivio facta, ex aceto
affuso, fit lacti similis.) à *Præter-*
naturali autem, graviora plurima
in Corpore nostro symptomata,
eàque curæ difficilioris, Medico-
rum,

rum, si quæ alia, Ludibrium, oriri arbitratus est, nec fortassis immeritò; hujus generis sunt Stranguria, Arthritis &c.

Memini autem, in Nosocomio *Leidensi*, à Dominis studiosis, sub præsidio Clarissimi *Sylvii*, Medicinæ incumbentibus, non solum Liquores in Cadaveribus dissectis degustatos, sed et Urinas insuper ægrotantium; idque, ut in notitiam Qualitatum in humoribus corporum dominantium eò meliùs devenirent; nec tamen de Caliditate et Frigiditate adeò solliciti fuere: harum enim, licet inter qualitates Primas, activæ magis recenseantur, rationem non adeò magnam habuerunt, *Hippocrati** hac in re adstipu-

---

Ψυχρότατα δ' ἔχον (inquit) καὶ θερμότατα, πάντων
 ἥμισυ καὶ συνάμωνον νομίζω ἐν τοῖς σώματι συν-
 εῖναι. h. e. Frigiditatem & Caliditatem, ego
 omnium Facultatum minimum in corpore posse puto.
 lantes.

lantes. Verum enim vero, an Li-
quores (qui Temperati, placide
munia sua obeunt, à mediocritate
autem deflectentes Morborum &
Symptomatum Tumultum cient,
utrum inquam isti) Acidi, an Ama-
ri, an Austeri observentur, seduli-
tate istâ quam dixi (delicatulis for-
san Nauseabuuda) investigare non
recusârunt. Ex hisce enim Qua-
litatibus, si Hippocrati fidendum,
maiores in Corpore Mutationes,
evenire solent. "Ενι γὰρ ἀνθρώπῳ,
καὶ πικρὸν καὶ ἀλμυρὸν, καὶ γλυκὺ, καὶ ὄξύ, καὶ στυ-
φνόν, καὶ ψαδάρον, καὶ ἀλαμυρία, παρλοίας
δυνάμει ἔχοντα, πλεῖστοι, καὶ ἰσχυροί: Ταῦτα
μὲν κρυψύμενα καὶ κηρημένα ἀλλήλοισιν, ὥστε
φανερὰ ἔσιν, ὥστε λυπεῖ τοὺς ἀνθρώπους: ὅταν δὲ
πικρῶν ἀποκριθῇ, καὶ αὐτὸ ἐφ' ἑαυτῇ γί-
νηται, τότε ἡ φανερὰ ὅτι, καὶ λυπεῖ τοὺς ἀνθρώ-
πους. inest enim in homine, & Ama-
rum, & Salsum, & Dulce, & Acī-
dum, & Acerbum & fluidum & alia
infinita

infinita, omnigenas qualitates habentia, Copiamque & Robur: atque hæc quidem Mixta, & inter se Temperata, neque conspicua sunt: neque hominem lædunt, quando verò horum aliquod secesserit, & per se extiterit, tunc & manifestum est, & molestè afficit hominem. Libro *περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἰατρικῆς* (Editionis Fœsli pag. decima tertiâ: vicesimâ septimâ autem, istius, quam nuper dedit elegantissimam pariter ac castigatissimam, (mendacum enim se dixit plusquam duodecim emendâsse millia) Hippocrates ille Belgicus, Johannes Antonides Vander Linden.) ubi ex professo disputat contra Humoristarum opinionem *καὶ τὸν πρῶτον, τὴν τέχνην ἐξ ὑποθέσεως ζήσαντων*, in Medicina, omnia, modo tunc plane novo (licet aliquibus vetustissima jam videatur) ex hypothesis

pothesi quatuor primarum qualita-
tum, explicantium. Non enim
Siccum inquit, neque Humidum,
neque Calidum neque Frigidum
neque aliud quicquam ex his puta-
verunt hominem lædere, neque ali-
quo horum homini opus esse opi-
nati sunt: sed quod in utraque for-
te, & humana naturâ potentius est,
quodque non possit superari, hoc
ipsum lædere dixerunt, & hoc au-
ferre quæsi verunt: fortissimum au-
tem est, inter dulcia dulcissimum,
inter amara amarissimum, inter
acida acidissimum, & in omnibus
adeo rebus, Vigor ipse, & Sum-
mum: hæc enim in homine i-
nesse viderunt, & hominem læ-
dere.

Quam quidem divini senis, &
ejus seniorum, Authoritatem,
si eâ cum religione, quâ apho-
rismos ejus, coluissent Posteris,
posteris

forfitàn ad Vulgare illud ignorantiaè Asylum, (occultas quas dicunt Qualitates) in Morbis Medicamentisque explicandis, non adeò frequentèr confugissent; fortassis etiàm, perspectâ Liquoris noxii naturâ, eam corrigendo (quod Sylvii Discipuli è Præceptoris methodo sperârunt) etiàm Morbos maximè rebelles debellari posse comperiissent.

Nescio autem, an meliori cum consilio hoc egerunt, (nisi acidum ab amaro, colore potiùs quam sapore dignoscatur) quàm Ouroman-
tis quisque, qui è viis & multâ cum dexteritate agitato Lotio, pronunciare non erubescit de cuiusque Morbi naturâ, causis, & eventu; & ex hâc suâ temerariâ divinatione, Medicamenta etiam robustiora, nobiliora vocat, at periculosæ plena alex, exhibere; Imo, an vèl
Viri

Viri vel Fæminæ sit Urina, audactèr asserere; an illa Virgo sit, vel Mulier, an concepit, vel conceptura sit &c.

--- *Quis talia fando
Temperet à Risu?*

Vel, ut Clarissimi loquar *Willisii* verbis. *Matulâ tantum perspectâ divinare præ se ferunt, an sit Vir an fæmina qui agrotat, quamdiu decubuerit; quali morbo laborat; utrum affectus ad mortem vel ad salutem desinet; an patiens, amoris aut tristitia affectibus sit obnoxius; utrum mulier utero concepit necne; & an gravida marem an fæminam paritura sit, et sexcenta alia: in quibus vel inani conjecturâ utentes, confidentiâ suâ, credentium animis imponunt; vel (quod crebrius iis in more est) callidâ versutiâ rem aliter inquirendo indagantes, notitiam su-*
am

am Urina inspectioni falso ascribunt: Et hæc quidem indagatio mihi in animum revocat, præcepta quædam Doctoris *Foelis* alicubi Professoris, (a) Qui jubet, nec ferendum, nisi hæc ad cautelam majorem tradidisset in homines perfidos, qui ut Medicos liberiùs proscindant alios liquores pro Urinâ Hominis offerunt) (b) ut Quæstionculæ quædam proponantur; è quorum numero, Hæ sunt: Quo tempore patiens primò decubuerit, & quamdiù laboraverit? ut ex genere articuli quò utitur Nuncius, an Hominis sit Urina, & cujus sexûs pronuncietur; an placide dormiat? aliàs caput dolere ex vaporibus acrioribus repletum; an tussiat? ut

---

(a) *Academiâ Gryphiswaldensi.*

(b) *Id genus plura leguntur in Medico Politico Roderici à Castro p. 150.*

pulmones;

pulmones ; victum num bene sumat? ut Ventriculum ; doleat dextro vel sinistro Hypochondrio ? ut vel Hepar vel Lienem affici divinemus : En quò se recipere habuit necesse Vir Egregius ! idque postquam omnes, quas cumulare novit, ouroscopeias dedisset Regulas ! Quod nunciatum fuit, repetere didicisset, aliosque docuit. Hæ Artes sunt ipsissimæ, quibus non solum Plebecula & Mulierculæ sed & (pudet dicere) Viri aliqui graviores decipiuntur ; Hisce ditescunt (qui Medici & Doctores dici velent) nefarii Circulatores ; qui sesqui-pedalibus verbis & obscurissimis terminis, (quos nec ipsi satis intelligunt,) expiscata prius, & quæcunque his analogæ sunt, in stuporem vulgi acervatim recensent : Nosti tu hujus farniæ plures in agro nostro ; utinàm nulli fuissent
 vel

vel in hâc celeberrimâ Civitate:
Quod si quis (utar hic non meis
 verbis, ne ex invidiâ culpâre dicar,
 quam assequi non valeam cogniti-
 onem, sed Senneri, utpotè omni
 cavillatione superioris) *Quod si quis*
 (ut querebatur Vir ille Insignis)
cui mens generosior ad hanc servitu-
tem & fallendi potius quàm pradi-
cendi artem se nolit dimittere, sed ad
agrum se vocari postulat, ut coràm,
ex omnium signorum consideratione
naturam Morbi investigare queat,
hic pro imperito & ignaro habetur,
ut ex urinis divinandi artem non
calleat. Quin & pro tali habeatur,
 modò honestus sit; ab ingeniosis
 vero & æquis rerum Arbitris forsàn
 nec pro Imperito habebitur. Absit
 utcùnque, ut quis verè Medicus,
 vel gloriolæ captandæ desiderio,
 vel turpis lucri, vel ne aliis nota
 ignorare videatur, vel quâcunque
 demum

demum de causâ, ad illorum imitationem se accommodet: (a) Monendum potius seductum Vulgus, (b) ne Præstigiatoribus, & Ariolis, qui de corio humano ludere non verentur cum evidenti vitæ periculo, vel seipsos vel amicos committant. Mirari mihi sæpè contigit unde fit, quod in plurimis morbis iisque gravioribus describendis, inter tot signa, tam diagnostica, quàm prognostica, vix tandèm aliquid de Urinâ legimus, saltèm apud Au-

---

(a) Rod. à Castro lib. 10. c. 3. & 11.

(b) Consulat hic lector velim, ingeniosum admodum libellum linguâ nobis vernaculâ conscriptum cui Titulus. The Piss-prophet, or certain Piss-pot Lectures, wherein are discovered the Fallacies, deceit and juggling of the Piss-pot Science, used by all those (whether Quacks and Empiricks, or other Methodical Physicians) who pretend knowledg of Diseases by Urine in giving judgment of the same. Autore Thoma Briaz M. P. excusum Londini in 12. Anno Dom. 1655.

thores

thores melioris notæ, si ex eâ solâ,
omnia dignosci potuissent : & un-
de fit , quod ex omnibus signis si-
mul collatis, vix & nè vix quidem,
morbi species, minera, vel sedes, à
doctis ipsis, & in praxi exercitatis,
sæpiùs deprehendatur, si ex Urinali
tanquàm è vitro Magico, vel ocul-
tissima patefiant; & unde, qui ocu-
lati adeò tuere, solâ perspectâ ma-
tulâ, viso ægroto cæcutiunt, quasi
Bubonum instar (quæ pari jure cum
Medicamentis hisce Minervæ sacrae
sint) clariorem lucem fugientes
crepuscula solùm sustinerent: Po-
tuisssem hic multa annexere, & ou-
roscopeias vulgaris fundamentum
maximum, Hepatis scilicet sangui-
ficationem diruere; at quorsum ?
cum tibi aliisque doctis Impostura
adeò nota sit, ac ipsis Urinarum
Projectoribus; nec magis false apud
se, delusum vulgus, maximèque eas
Mulierculas

Mulierculas quæ se credunt sapientiores, deridere solent, quàm se sistunt deridendos vobis: Unicum solum è Fernelio addam, & eorum gratiâ qui vel invitos cogerent Medicos, astutiis memoratis simplicitate suâ abuti, vel eos contumeliis onerabunt; *Incertam & plerûmq; dubiam mercedem referet, qui periclitatione, Medicos, tanquàm Vates augurari coget; Consultor vero prudens & fidelis sani Consilii fructum percipiet.*

Sed ut redeam unde me deviare permisi ut Agyrtas hosce prosequer: Graviore dixi, ex mente Sylvii, affectus, vitiatae Effervescentiæ ortum suum debere: Arthritidis, Stranguriæ mentionem feci; quas è succo pancreatico acidiori, nec proindè cum Bile in duodeno, eo quo debuit modo effervescente, sed sanguinem & alios liquores

quores vitiant, oriri, (ex Urinæ sa-
 pore affectibus istis laborantium,)
 illius Discipuli crediderunt: Do-
 cuit insuper Ille, ex eâdem Effer-
 vescentiâ, non solum passionem
 Hypochondriacam; quod facile cre-
 didissem, quia eâ in Regione agita-
 tio manifesta percipitur, & Lienem
 inculpatum in eo Morbo demortu-
 is, sæpius videre licet; sed & Hy-
 stericas etiâ passionem inibi natas
 esse: concedens interim Mineram
 Morbi ab Utero suppeditari posse,
 unde affectus ille, Mulieribus quàm
 Viris magis familiaris est, vellet
 tamèn Effervescentiam Vitiatam
 adeoque Morbum ipsum, in Intesti-
 no fieri Duodeno: Quod & ipse
 omninò rejicere non debeo, post-
 quàm in Generosâ quâdam Domi-
 nâ nobis Notissimâ, quæ Uterinis
 quos dicunt affectibus, at leviori-
 bus, à suppressis Lochiis premeba-
 tur,

tur, quædam mihi contigit obser-
vare ab hâc Hypothesi non aliena;
nec tibi displicebit confido, si ob-
servatuinacula nostra paucis verbis
describatur.

Sensit itaque Domina illa Hy-
sterica primò gravitatem, & turbas
in Hypochondriis excitatas: unde
de Effervescentia Sylvianâ cogita-
vi; mox siti, gustuque in ore in-
gratissimo, ut plurimum acido, tor-
quebatur; Halitus, ut opinor, ex
Effervescentiæ residuis in Ventri-
culum per Pylorum regurgitanti-
bus, sursum per œsophagum repe-
bant: Syncope sequebatur non
contemnenda; Chylo, uti credi-
di, ex Effervescentiâ dictâ alterato,
in Ventriculum Cordis dextrum
delato: postea Difficultas quæ-
dam anhælationis suffocationi u-
terniæ non dissimilis; cum sanguis
à succo acidiori cum Chylo com-

D

mixto

mixto nimirum incrassatus, vel forsàn ab Effervescentiâ Sylvii aliâ in Corde locatâ, in cruoris & ascendentis (bilis portione magis volatili) & descendentis (chylo acido, ore imbuti) concursu, jam vitiosâ, alteratus, quidni halituosus factus per pulmones transit. Chylus enim (ut jam notissimum est) à ductu Thoracico in Venam, vel axillarem vel subclaviam, se insinuat; & per ramum cavæ descendentem (*ascendens ineptè dicebatur*) in auriculam Cordis dextram, mox ventricolum, unâ cum sanguine devehitur: In folliculo etiam Fellis, tantum non statuit Sylvius, à fermento quodam ibidem deposito, Bilem fieri; è sanguine scilicet in eum, per arteriam suam delato; quæ proinde Venâ, superfluum reducente, multò major observatur; nec tanti sanguinis opus esse videtur in Vesiculæ

Vesiculæ hujus nutritionem; Bilis jam factæ portionem vellet, crassio-
rem, & magis sæculentam, per
ductum communem in intestinum
delabi; & hinc Efferveſcentiam to-
ties memoratam, cum Succo pan-
creatico oriri; tenuiorem verò &
magis volatilem, per Canalis Bi-
larii ramificationes in Hepar dis-
persas, sanguini ab Intestinis reſſuo
& sordidiori, ut eum a putredine
vindicaret, misceri: Hæc itaque
opinio, de Bilis tenuioris progressu,
contrarium, à recepto, Hepatis u-
sum designat, non quidem con-
coctione chyli (qui ad hepar ut
ſomniarunt non attrahitur, ſed
rectà ad cortendit) in eo perfectâ,
Bilis à ſanguine *ſeparationem*; ſed
illius cum ſanguine, ut rei utilis,
confuſionem: Quam inde mihi
probari, pro Secreto, dixit Ger-
manus quidam, *quia ſanguis è je-*

mixto nimiùm incrassatus, vel for-
 sã ab Effervescentiã Sylvii aliã
 in Corde locatã, in cruoris & as-
 cendentis (bilis portione magis vo-
 latili) & descendantis (chylo acidi,
 ore imbuti) concursu, jam vitiosã,
 alteratus, quidni halituosus factus
 per pulmones transit. Chylus
 enim (ut jam notissimum est) à
 ductu Thoracico in Venam, vel ax-
 illarem vel subclaviam, se insinuat;
 & per ramum cavæ descendantem
 (*ascendens ineptè dicebatur*) in au-
 riculam Cordis dextram, mox ven-
 triculum, unã cum sanguine deve-
 hitur: In folliculo etiam Fellis,
 tantùm non statuit Sylvius, à fer-
 mento quodam ibidem deposito,
 Bilem fieri; è sanguine scilicet in
 eam, per arteriam suam delato; quæ
 proinde Venã, superfluum reducen-
 te, multò major observatur; nec
 tanti sanguinis opus esse videtur in
 Vesiculæ

Vesiculæ hujus nutritionem; Bilis jam factæ portionem vellet, crassio-
rem, & magis fæculentam, per
ductum communem in intestinum
delabi; & hinc Effervescentiam to-
ties memoratam, cum Succo pan-
creatico oriri; tenuiorem verò &
magis volatilem, per Canalis Bi-
larii ramificationes in Hepar dis-
persas, sanguini ab Intestinis reflu-
o & sordidiori, ut eum a putredine
vindicaret, misceri: Hæc itaque
opinio, de Bilis tenuioris progressu,
contrarium, à recepto, Hepatis u-
sum designat, non quidem con-
coctione chyli (qui ad hepar ut
somniaarunt non attrahitur, sed
rectà ad cortendit) in eo perfectâ,
Bilis à sanguine *separationem*; sed
illius cum sanguine, ut rei utilis,
confusionem: Quam inde mihi
probari, pro Secreto, dixit Ger-
manus quidam, *quia sanguis è je-*

core in Cavam exiens, quàm
Fecur à portâ introiens, multò ama-
rior percipitur : Hoc autem an ve-
rum sit necne, nondùm probavi;
quodsi verò rem ita se habere pro-
bètur, liquido constabit, quòd am-
plissimo jàm Hepatis Visceri nobi-
lior functio attribuitur, quam (san-
guificatio postquàm ejus rejecta
est) attribui solebat; quòd Diffi-
cultas etiam illa, quæ Anatomicos
multùm angebat, de ingressu
& egressu Bilis è Vesiculâ per
eandem cervicem, planè sublata
est; quòd Helmontii denique sen-
tentia, quâ bilem, *Hepatis & totius*
sanguinis Balsamum esse statuit
(eam licet incongruè ex Anato-
miæ ignorantia explicavit) stabi-
litur: Interim verò (ut nihil eo-
rum tac eam quæ contrarium su-
adeant;) si animalia quædam in-
veniantur, quæ folliculo fellis de-
stituuntur

stituuntur (ut de Damâ Cervo
 Capreolo &c. fertur) opinio
 dicta, quoad aliquam ejus partem,
 in quantum quidem Bilem in eo
 fieri supponit folliculo , omninò
 dirui videbitur ; Impræsentiarum
 vero si concedatur vera , & sanguis
 Bile imprægnetur , qui ab hepate
 in Cavæ ramum ascendentem (*de-*
scendens etiam dicebatur , at ejus
usus aliud nomen suadet) egredi-
 ens, ad eundem Ventriculum Cor-
 dis dextrum , in quem, sanguinem
 alium, succo acido è chylo tinctum,
 delabi dicebamus, sursùm fertur :
 Hic itaque, liquoribus, diversæ in
 sanguine Indolis, concurrentibus ,
 altera Sylvii Effervescencia excita-
 bitur ; Cujus, quia alibi menti-
 onem fecissem, eam hic loci ex-
 ponere quodammodò mihi neces-
 sarium esse videbatur. Jam verò
 Sanguis, ex hâc ebullitione (si
 talis

talis concedatur) mutatus, saltèm
 chylo imprægnatus (sic modo
 Chylus ille falsior, quàm par est,
 vel acidior &c.) in Venam Ar-
 teriosam (*quæ reverà Arteria
 est, secùs quàm sentiunt Veteres*)
 impulsus, per pulmones dissipa-
 tur, & ab Arterâ demùm Venosâ
 (*quæ & usu & structurâ vena est*)
 receptus, in sinistrum Cordis &
 auriculam et ventriculum, depo-
 nitur; et indè, in aortam rejectus,
 per totum corpus distribuitur.
 portio itaque hujus sanguinis (eo
 quo dixi modo alterati,) per ar-
 terias et Carotidas et Vertebra-
 les, in Cerebrum ascendit: Et
 hinc mihi visum est, quòd in ca-
 su nostro, Delirium non incon-
 spicuum, post memorata alia symp-
 tomata, ultimò in scenam prodiit:
 Hæc autèm omnia, exhaustâ ma-
 teriâ morbificâ, forsàn sudore,
 qui

qui copiosè sequebatur, dissipatâ,
 post Horas aliquot evanuerunt;
 Nec tamen, hæc non minùs subita
 Vicissitudo, quàm soelix Catastro-
 phe, iis incredibilis videbitur, qui
 Circulationem Sanguinis cum Bar-
 tholino seriò pensitârûnt. Loquitur
 enim ille, de *hora quadrante, semi-*
horâ, horâ, sesquihorâ, & ad sum-
mum (ait), omnem Corporis sangui-
nem, intra duas Horas, Cor perme-
are: At verò, si hæc assertio, non
 magis credibilis dicatur, quàm il-
 lud, cujus gratiâ assumitur; ut evi-
 dentior fiat, ponamus Calculum;
 observârunt igitur in Corpore no-
 stro, sanguinis inesse inter libras
 quindecim & viginti quatuor, su-
 mo mensuram intermediam *libras*
viginti; numerârunt in Horâ unâ,
 pulsum, sæpiùs à duobus ad sex
 millia, ut plurimùm autem, (quem
 numerum sumo) *quatuor millia;*

loquuntur etiam de semunciâ in qualibet cordis systole, & propterea pulsûs diastole, è Corde e-jectâ. sumo ego, cum Hogelando, solûm quartam partem, *drachmam* scilicet *unam*; nec minus, à quocumque facili concipi potest, qui copiam Arteriarum in omni Cordis systole dilatarum considerabit, (cûm in unâ drachmâ sexaginta solûm guttas admittimus); sunt tandem in libris viginti sanguinis, drachmæ 1920, quæ in tot pulsationibus ejiciuntur, & proinde, quia in Horâ unâ pulsus supponimus quatuor mille, nec tamen drachmæ sanguinis sunt duo mille, intra Horæ ut videtur dimidium circulatio peragitur. valdè modestus igitur est Bartholinus cûm asserit universam sanguinis massam cor permeare, & propterea circulari intra duarum horarum spatium, Rationes mōx descriptas

descriptas dictorum symptomatum, (quæ eo exactiùs confiderare potui, quo frequentius repe-
tebant) jam tùm, non sine satisf-
factione & mihi, & aliis, proposui;
an verò Illi dedissent verifimilio-
res, & majori cum facilitate, qui
Veterum sequuntur dogmata, haud
scio; eas utcùnque non dubitavi
examine tuo subicere; cui aliud
licet agenti contingat tamèn op-
portunitas, hujus generis plura
observandi.

At Hypothesis interim Sylvia-
na, nulli ni fallor morborum ge-
neri, majori cum jure, adaptari
potest, quàm febribus intermit-
tentibus; quod animadvertens, cum
Lugduni Batavorum egi, & in spem
Doctoratûs, ut Theses compone-
rem necesse habui; ne è libris so-
lùm, ut moris est, ad nauseam us-
que repetita exscriberem: & ut

legendi opinionem nondum vulgatam, Amicis meis copiam darem; statui mecum, ex eo supposito (si fieri saltèm à me potuisset) febres dictas, earumque imprimis Circuituum Rationes, explicare; at quo successu, è Thesibus ipsis legendum: Has verò, quia à pluribus jam desiderantur, nèc mihi restat præter exemplar unicum, liceat mihi sub Tutelâ tuâ denuò Typis mandare; Quem quidèm favorem eo confidentius impetrare ausus sum, quia in intermittentibus multis cujusvis Typi, ex supposito dicto tractatis, ipse mihi ocularis fuisti testis, ut, ex voto omnia successerint: Theses vero meæ, quædam supponunt; eademque solùm verisimilia reddere, & à posteriori probare aggressus sum, maximè verò quæ de succo pancreatico, ejusque virtutibus referuntur:

referuntur : In aliis autem Thesi-
bus, à Viro non minùs Ingenioso
quàm Industrio, Domino de *Graef*
postea editis , experimenta non-
nulla occurrunt, quæ meis, ulterio-
rem dabunt Lucem ; ab ipso ita-
que non gravabor quædam hùc
transferre, imprimis autèm, Liquo-
ris è Pancreate (sic, ut cuivis eum
degustare liceat) quam primus ad-
invenit , captandi rationem ; nec
aliâ utar Apologiâ quàm ipsius
verbis , qui intermittentium è suc-
co nostro vitiato explicaturus na-
turam, his præfatur: *Hæc (res)*
quia paucis hætenus innotuit, opera
pretium forsitan erit, eam paucis ex-
plicare.

“ Sumit itaque Phialam in cu-
“ jus Ventre, juxta collum oblon-
“ gum , foramen exile pertere-
“ brat, quo Aer succo allabenti
“ cedat ; collum, nodoso funiculo
“ coronat ,

“coronat, ut consuatur intestino;
 “circa calami tenuis & longi ex-
 “tremum unum, chartam codio-
 “amylo madefactam eousque ob-
 “volvitur, ut vitri orificium intru-
 “sus oppleatur; altero extremo ad-
 “aptatur epistomium, ita tamen, ut
 “parum promineat, (sic nec du-
 “ctus, acumine Calami læditur,
 “nec calamus pituitâ vel crustâ
 “intestini obturatur) sed nec tam
 “firmiter impellit, ut filo ab eam
 “causam alligato retrahi nequeat,
 “at introitus succo patefiat. Jam
 “quærit canem molossum, je-
 “junum; os ei obturat, & in al-
 “perâ arteriâ foramen respiratio-
 “nis gratiâ aperit, mox abdo-
 “men; intestinum ligat, proximè
 “sub pyloro, & infra ductus exi-
 “tum, & in longum findit, intra li-
 “gaturas: spongiâ mundat: in
 “ductum blandè immittit cala-
 “mum:

"mūm, vitrum intestino affluit: ab-
 'domen, propendente vitro, con-
 'sistit, vesicā circa collum ligatā, ne
 'quid per foramen, ubi exit aër, in-
 'troeat, vitrum tegit, Epistomium
 ' filo retrahit. sicque, succi collegit
 ' ex uno cane, septem vel octo ho-
 'rarum spatio, drachmas sex; imò
 'è majoribus, unciam integram: e-
 'um autem expertus est *semel*, aci-
 'dum *gratissimum*; aliquando penè
 'insipidum; nonnunquam austerum;
 'sapiùs *salsum*; sapiissimè *acido-sal-*
 'sum.

Salsum sapiùs, sapiissimè acido-
 falsum! nonne hoc alienum esse
 videtur (ut in promptu est obji-
 cere) à sententiā vestrā, qui eum
 fore acidum supposuistis? At per-
 pendatur quæso, succum *sapiissimè*
acido-salsum degustatum fuisse;
 quin res ferè eadem futura est, sic
 modò falsus vel acido falsus; effer-
 vescentiam

vescentiam enim stabilire contendimus: cùmque falsorum, uti et acidorum, variæ species perhibentur; si liquor hic, illius generis sit ut cum bile effervescat, illud obtinuisse quod imprimis vellemus, nobis sufficiat. Effervescentia verò luculenter probari videtur, ex agitationibus variis, eo, quo succus hic bilisque concurrunt, loci, excitatis; quas, cuivis in seipso, præsertim si Hypochondriacus sit, experiri licet. Præterea idem jam Doctor *de Graef*, dum Academia *Andevagensis** strenuam dedit operam ut Gallorum pervicaciam, in Lienis Hepatisque asserendo usum, solidè confutaret, fortè fortuna (ut è literis didici propriâ manu exaratis, *Parisiis* degens apud Dominum *Gayant* Regium Anatomicum.) in Theatrum adductus est Homo, nuperri-

---

* *Angers.*

mè trucidatus; Doctor itaque de Graef quamprimum potuit, vitrum suum, eâ quâ superius describitur methodo, pancreatis Ductui applicuit, *succumq;* ex voto accepit; quem astantes omnes, imò *Professores* ipsi, *Acidum* fuisse judicârunt. En jam tandem Suppositionem *Sylvianam*, et Thesium proinde nostrarum, si experimenta alia respondeant, pulchrè probatam! At dices hic iterum (bene novi) ut qui omnia indagare soles; sit modo succus ille acido salsus, imò in corpore Humano planè acidus, (quod è ructibus acidis per os erumpentibus, idque talibus non assumptis, et ex dicto experimento an probari potest non dicam;) quomodo tamen constabit, quòd bilis, sit illius naturæ, ut cum acido effervescat? Hoc alio experimento Doctor de Graef probavit; *Bili* enim *Canine*, *vitro conclusa*

conclusa, affundebat tertiam circiter partem spiritûs Nitri, & phialam in radiis solaribus tantisper detinens, effervescentiam, eamq₃ blandam observabat

At verò si objicias, Sit succus vester acido-falsus, imò sit acidus, sit porro cum bile effervesce apertus; tu verò obstructions insupèr Ductûs Pancreatici ramis latera- libus supposuisti; & ex iis ob- structionibus precariò suppositis, Circuituum rationem in Febris intermittentibus dedisti; has au- tem obstructions quo demùm probabis experimento? Hic qui- dem rogandus es, ut prioris Mo- niti ne obliviscaris; nos scilicet, Ef- fervescentiæ in Duodeno, maxi- mam habere rationem; quam, non solùm, harum Februm explican- darum gratiâ, sed aliorum etiam Morborum, stabilire vellemus:

jam

jam verò, concedatur modò (quod
 Clarissimus *Willisus* ingeniosè ad-
 modùm statuit) dyscrasia quædam,
 vel prava sanguinis Diathesis,
 quæ succum nutritium in defæca-
 tionis necessitatem statis tempo-
 ribus pervertat; Quid tamen vetat
 quin per viam illam è Pancreate
 patentem, vel per ductum etiam
 Biliarium, corruptelæ ejus, sine
 magno molimine, in Duodenum
 deponantur, & Effervescentiam
 dictam tumultuosam reddant: nec
 tamen hæc dixi, quasi causæ nostræ
 diffidens receptui canerem; non-
 dum enim mihi constat, an Opinio
 illa, quam *dubitans proposui*, sola
 licèt, inter innumeras ferè aliorum,
 perpendi mereatur, in cujusvis
 Typi febres adaptari potest. Et
 esto, quod dissectionem nullius à
 Febre intermittente demortui, un-
 quam mihi contigit videre, nec
 prop-

propterea obstructions suppositas: Quomodo tamen Circuitus fiant, (illud nimirum quòd suscepi,) methodum, ni fallor, concipiendi facilem dedi: Et quis quæso adeò *Lynceus* erit, ut se vidisse testetur Particulas illas Heterogeneas Doctoris *Willisii*, quæ sanguini non assimilatae, cum eo tamen placidè circulantur, donec cruoris massa ad turgescentiam iis adimpletur? vel, ut aliis loquar, Obstructiones vestras in Liene vel Hepate: ex iis licèt impunè, (etiam in Vasis circulationi dicatis, quod concipi vix potest,) innumeros ferè morbos explicare soletis, quis demùm eas oculis nostris conspiciendas dedit? At verò, ut aliquid addam quod in Suppositis aliis frustrà quæritur, & ut Objectioni huic in solidum respondeam; liceat mihi Historiolam ab eodem *Dre de Graef* hinc inferere,

inferere, & ipsius verbis. *Talem in Pancreatis ductibus obstructionem ante paucos menses observavimus in Fœminâ quâdam, Febrem intermittentem passâ, in cuius dissectione, per Syringam infudimus liquorem volatilem ac caruleum in Ductum Pancreatis majorem, ex quo in plerosq³ ductus laterales penetrabat, dum in perpaucis propter obstructionem sistebatur; unde dicto colore inficiebatur ipsa Pancreatis substantia in uno loco non in alio.*

Tandem verò, quod objicere soles, dentur Obstructiones in Pancreate; illæ tamen à Periaptis, quæ Carpis manuum applicantur, quomodo quæso amoveri possunt? ab his autem, iisque (à deobstruentibus naturæ planè diversæ) astringentibus scilicet, sæpè novimus Intermittentes Febres curaras. Et hoc quidem diffiteri non possum;
dico

dico tamen, astringentia illa, eam habere virtutem, ut paroxysmos sedando, quâ febres ipsæ superentur, occasionem præbent: Quod ut melius concipiatur, considerandum venit; accessionem inhiberi, vel amotâ causâ Effervescentiam excitante; vel ipsâ sedatâ Effervescentiâ: à deobstruentibus, causa, pituita scilicet, (quæ obstructions pariens, succum acidiorum redditura est,) & attenuatur, & foras exinde expurgatur. Effervescencia autem sedatur, his non expurgatis; vel Cruoris particulas agitando, *sic concussio Liqueoris*, *ὅρα* *Quor* *eius impedit*, & hoc modo, non solum fuligo, sal Armoniacus &c. Carpis alligatæ, sed & passiones etiam vehementiores accessionem præcavent: vel sanguinem, ut crebrius fit, ne turgescat, figendo; *ut alumen tumultuanti Cerevisiæ injectum*

jectum, illius cohibet fermentationem; & hoc modo radix Millefolii, succus Plantaginis, & alia astringentia, (obstructiones nequaquam tollentia,) figendo scilicet, paroxysmum inhibent. Jam autem, in Tertianis levioribus, paroxysmo ut dicitur sedato, Aeger vires resumit, pituitamque obstruenturam, aliosque liquores, leviter solum vitiatos, facile domat, adeoque Morbum ipsum: Quod si Carpis admota, in aliis Intermittentibus valere aliquando videantur, in Morbi declinatione ut plurimum fit, idque postquam deobstruentia varia, internè, (& forsan externè) usurpata fuere; vel etiam cum pituita obstruens, ut in diuturnis morbis, à liquore acidiori tota jam ferè devorata fuit; & sic sedato, ut de Tertianis dixi, paroxysmo, vel natura ex induciis longioribus

gioribus, se magis animat in humores peccantes; vel delicti quasi sui oolita, in melius se assuescit.

Hisce quidem ut objectionibus responderem, vel potius ut rationem colligendi succum Pancreaticum, & alia Doctoris *de Graef* experimenta describerem, de Epistolio hoc, qualecunque demùm fit, primò cogitavi: nescio autem quomodò accidit, ut de Ouroman-teiâ etiam quædam inserui, (nec me multum pœnitet illius digressionis) addidi insupèr observatiunculam nostram, quam spero non gravaberis legisse: plura hac de re, leguntur in Thesibus ipsis, & meis, et Doctoris *de Graef*; (quæ, quia suspicatus sum quod obtineri vix possunt, ex iis paucula, quæ maximi momenti mihi visa sunt, hîc transtuli;) Forsan etiam leguntur alia in Praxi Doctoris *Sylvii*, cujus

jus ut ex *Hollandiâ* Literis accepi,
 jam partem aliquam ipse Typis
 dedit, ulteriora pollicitus, spurium
 autem Libellum, qui sub Praxeos
 ejus nomine venditur, multâ re-
 spuit cum indignatione: Quod su-
 perest, te exoratum obnixè rogo,
 ut hæc, quo scripsi, benevolo ac-
 cipias animo, & me, uti soles, ama-
 re pergas. Vale.

F I N I S.

Errata.

p. 8. l. 12. propiorem, p. 16. l. 6. pro ne lege ut.
 p. 22. l. 17. post sint inserantur 16.30. p. 23. post
 Nocte inseratur 40.56. p. 42. l. 22. Empirici.

Dissertationis.

p. 6. l. 21. dele jam. p. 15. l. 8. Ouroscopias.